

Posudek oponenta diplomové práce

Název diplomové práce: Historismy ve světle díla Zikmunda Wintra

Autor: Vladimír Novák

Obor: český jazyk – dějepis

Vedoucí práce: PhDr. Blanka Michalová, Ph.D.

Oponent: PhDr. Ladislav Janovec

Diplomová práce Vladimíra Nováka zpracovává téma, kterému se v české lingvistice uděluje pozornost pouze okrajově. Problematika historizmů je nedílnou součástí výuky lexikologie na základních, středních i vysokých školách, ovšem stále ještě je zpracována pouze náznakově (viz např. práce Skladané a Kvítkové), výrazným a významným příspěvkem, ze kterého lze vyjít při zpracování problematiky, jsou práce I. Němce. Co ale české lingvistice výrazně chybí, je problematika práce s historizmy z hlediska slovníku současné češtiny.

V. Novák se problematikou historizmů zabýval již ve své ročníkové práci a mohu s potěšením konstatovat, že v případě jeho diplomové práce nejde pouze o rozšířenou verzi práce ročníkové, ale o práci novou, s modifikovanými některými postoji a názory.

Práce je rozdělena celkem do jedenácti kapitol, úvodu a závěru. Prvních osm kapitol tvoří teoretický podklad, ve kterém autor hojně čerpá z odborné literatury, ale zároveň ji i vhodně komentuje, upozorňuje například na různou míru zastaralosti a navrhuje hovořit o jejích dvou stupních (s. 7). Má na paměti neustálý pohyb slovní zásoby a polysémii, proto se neomezuje při zpracování teoretické stránky historizmů pouze na jeden význam jednotek, ale prezentuje problematiku na základě různých významů, poukazuje na jednotky, jejichž primární význam se stal historizmem (případně archaizmem), ale odvozené významy v jazyce zůstaly a naopak. Nápaditý (a vhodně zavedený) je také jeho termín regionální historismus.

Další tři kapitoly jsou zaměřeny na problematiku jazyka Zikmunda Wintra. V jedné kapitole se zabývá problematikou archaizmů (jde o komentovaný a doplněný kompilát z odborné literatury), v posledních dvou se zaměřuje na vlastní charakteristiku Winterových historizmů, provádí jejich velice podrobnou klasifikaci.

Připomínky k práci a náměty k debatě u obhajoby:

a) formální:

1/ v práci se na několika místech střídá *-ismus* a *-izmus*;

2/ ne všechny položky v seznamu literatury jsou řazeny abecedně;

3/ objevuje se několik stylizačních a interpunkčních nedostatků;

b) obsahové:

1/ polemika týkající se problému, zda jsou historizmy pouze substantiva nebo i jiné slovní druhy vedená na s. 11 (V. Novák odkazuje na Skladanou) možná souvisí rovněž se strukturou slova – slovotvorně většina uváděných verb souvisí motivačně se substantivy (družstvo – združstevnit, kádr – prokádrovat, kolektivizace – kolektivizovat), proto se, jakožto deriváty, stávají rovněž historizmy;

2/ nerozumím odstavci, který začíná slovy *Na druhé straně je však uživateli jazyka běžně používáno mnoho pojmenování...* (s. 31). Proč je to v kontextu historizmů z doby socialismu zmíněno?

3/ Uvítal bych u obhajoby podrobnější prezentaci rozdílů mezi lexikálními archaizmy a historizmy, zdá se mi, že v některých případech interpretace materiálu autor kategorie směšuje.

V celku jde o velice dobrou diplomovou práci, která má svůj význam pro další zkoumání v této oblasti a která nastoluje další otázky pro výzkum (jak lingvistický, tak didaktický).

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci:

Výborně

V Praze 24. 12. 2005

PhDr. Ladislav Janovec